

A tradicionálisan jó elméleti oktatás szintjére kell emelnünk a gyakorlati képzést

Interjú Prof. Merkely Bélával, a Semmelweis Egyetem rektorjelöltjével

Semmelweis Ignác születésének 200. évfordulóján léphet hivatalba Merkely Béla professzor, a Semmelweis Egyetem (SE) rektorjelöltje. Az egyetem jelenlegi stratégiai rektorhelyettese, a Klinikai Központ elnöke, a Kardiológiai Tanszék vezetője és a Városmajori Szív- és Érgyógyászati Klinika első embere a tőle megszokott lendülettel, elszántsággal kíván nekivágni az immár ötéves megbízatásnak, amelyre ugyanakkor – mint fogalmaz – szolgálatként tekint.

Őn az egyetem szenátusának egyértelmű többségét megszerezve nyerte el a rektorjelöltséget az Általános Orvostudományi Kar dékánjával szemben. Hunyady László azonban, Szél Ágoston leköszönő rektorhoz hasonlóan együttműködéséről és támogatásáról biztosította Önt a választást követően. Biztató kezdet.

Valóban így történt, Szél Ágoston külön kiemelte annak a fontosságát, hogy az egyetem polgárai egységesen támogassanak munkám során. Mindannyian előre nézünk közös célunk, egy modern, a kihívásoknak mindenben megfelelő orvos- és egészségtudományi képzés felé. A gyakorlatban ez azt jelenti, hogy innen kiváló orvosok és egészségügyi dolgozók kerülnek ki. A következő évek mindnyájunktól maximális együttműködést kívánnak annak érdekében, hogy a Semmelweis Európa legjobb egyetemei közé tartozhasson.

Ez nem kis vállalás.

Nyertes rektorjelölti programomban azt vállaltam, hogy a világ legjobb száz felsőoktatási intézménye közé hozzuk fel a Semmelweis Egyetemet. Meggyőződésem, hogy ez nemzeti ügy. Idén a 401-500. helyen végeztünk, ami azt jelenti, hogy világszinten a legjobb 2,5 százalékban vagyunk. De nem lehetetlen vállalkozás az első százba, a világ elitbe sem bejutni, mert azok a paraméterek, amelyek nehezen változtathatók – a tudományos kimenet, a hírnév, a nemzetközi beágyazottság, a gyógyító munka színvonala – mind kimagaslók, mégiscsak egy olyan felsőoktatási intézményről beszélünk, amely jövőre 250 éves lesz. Ami fejlesztésre szorul – a tanulási, a kutatási és a gyógyítási környezet – már sokkal gyorsabban és könnyebben alakítható. A müncheni egyetem nagyjából öt év alatt jutott a 200-300. helyről az első 25-be, mert a bajor kormány eldöntötte, hogy prioritást ad ennek az elképzelésnek.

Ha Áder János sem látja ennek akadályát, kinevezése 2018. július 1-jétől szól, vagyis Semmelweis Ignác születésének 200. évfordulóján léphet hivatalba.

Annak a rektornak, akinek ez a csoda megadatik, tudnia kell, mi a küldetése, az egyetem szolgálata. A Semmelweis név nemzetközileg elismert brand, és nekem kötelességem kollégáimmal együtt azért dolgozni, hogy ehhez méltó, magas szintű oktatást, kutatást és betegellátást biztosítsuk.

Azt nyilatkozta, hogy a gyakorlati orvoscépzést kívánja erősíteni, mert az orvoslás gyakorló szakma...

.. amit csak a betegség mellett, az ambulancián és a műtőben lehet igazán elsajátítani. A hallgatónak, a szükséges elméleti tudás megszerzése után, egy tutor, mester jelenlétében minél több beteget és esetet kell látnia, ahhoz, hogy jó és magabiztos orvos, vagy szakdolgozó váljék belőle. A tudományt az iskolapadban, a gyógyítást a betegség mellett lehet és kell megtanulni. A skill laborok, a szimulációs módszerek is fontosak, de nem helyettesítik a valódi orvos-beteg találkozásokat, azokat a tapasztalásokat, amiket a betegség mellett, az ambulancián vagy a műtőben szerezhetnek meg a jövő gyógyítói. Az Európai Bizottság szerint 2020-ra egymillió szakember hiányzik majd az egészségügyi ellátórendszerből, ezért el kell érni, hogy a leendő orvosok mielőbb bekapcsolódhassanak a betegellátásba. Ehhez a gyakorlati orvoscépzést a méltán elismert elméleti oktatás színvonalára kell hozni. A jó orvoscépzés véleményem szerint a betegközpontú megközelítésen alapul. Ehhez meg kell újulnunk szerkezetben, oktatási anyagban és infrastruktúrában is.

A „Semmelweis XXI. Fejlesztési Projektre” gondol, amelynek a múlt év végén adott zöld utat a kormány?

Ez a projekt mind a hat karunkat érinti, fejleszthetjük az elméleti tömböt, kialakíthatunk egy gyógyszerkutatási központot, jelentős előrelépés lesz a fogorvostudományi karunkon, és klinikai tömbjeink is megújulhatnak. Mivel a karok egymással jelentős szinergizmusban léteznek, a fejlesztésekkel egymást is húzzák fölfelé. De, mint említettem, nem csak infrastruktúrában kell megfelelni a XXI. századi elvárásoknak. A legjobb képzést kell nyújtani a hallgatóknak és európai szintű ellátást a betegeknek.

A hallgatók részéről meglehetősen sok kritika érte a gyakorlati orvoscépzést, és nem azért, mert rosszak az infrastrukturális körülmények. Ezen hogyan lehet változtatni?

Tömbösített oktatással. Most a gyakorlati oktatás úgy néz ki, hogy a fiatal kollégák, mondjuk hetente egyszer eljönnek a klinikára szívgyógyászat gyakorlatra, amikor is kapunk másfél órát, hogy bemutassunk nekik néhány beteget, vagy egy-egy műtétet. Egyértelmű, hogy így nem lehet megszerezni a szükséges tudásmennyiséget, tapasztalatot. Én azt

szeretném elérni, hogy a hallgató – természetesen már a megfelelő elméleti tudás birtokában – töltsön velünk néhány napot vagy hetet, velünk kezdje és vigye végig is a napot. Járra végig az osztályokat, a műtöket, és az alatt szerezze meg azt az ismeretet, ami kiegészíti az elméletet. A tudományos diákkör kínálta lehetőségek, vagy a választható klinikai munka szintén elősegítheti, hogy a fiatal kollégák a legfőbb érdeklődési területükön többletgyakorlathoz juthassanak. A tradicionálisan jó elméleti oktatás szintjére kell emelnünk a gyakorlati képzést.

Már érhető, miért választottak egy gyakorló orvost a SE élére.

Mindannyiunk javát szolgálja, ha képesek vagyunk úgy átszervezni a gyakorlati képzést, hogy a fiatal orvosok minél hamarabb legyenek képesek önálló, de természetesen bizonyos felügyelet melletti munkavégzésre. Reagálnunk kell tudni azokra a kihívásokra is, amelyeket az elmúlt évtizedek hoztak az egészségügyi tudásanyag, információmennyiség és technika minden korábbinál dinamikusabb fejlődésével. Több betegséget ismerünk, vagyis több betegséget kell tudnunk gyógyítani. Az élet más elvárást támaszt az egészségügyben dolgozókkal szemben, mint húsz-harminc éve, ehhez a képzésnek is igazodnia kell.

Ez nyilván az Egészségtudományi Karon tanulókra is igaz.

A végzett ápolók is egyre több feladatot kapnak a mindennapokban, olyanokat is, amelyeket korábban kizárólag orvosok végeztek. Ezért őket is gyakorlatorientáltan kell képezni. De a gyógyszerészekkel kapcsolatban is elmondható ugyanez. A kórházakban egyre fontosabb a klinikai gyógyszerészek szerepe például az optimális gyógyszerelés beállításában, a készítmények helyettesítésében, mert a folyamatosan bővülő gyógyszerválasztékot már lehetetlenség egyedül követniük az orvosoknak. Tipikusan gyakorlatorientált a konduktorképzés, ami most már az egyetem Pető András Karán zajlik. Rektorként kifejezetten támogatni kívánom a kar további fejlesztését, nagy lehetőséget látok az itt-létükben.

A magyarországi egyetemek között speciális helyzetük van, önök az egyetlen nem karként, hanem önálló egyetemenként működő orvosképzőhely.

En személy szerint örülök ennek a szakegyetem-szerű működésnek. Véleményem szerint ez egy könnyebben, egyszerűsebben irányítható struktúrát eredményez. A hat karnak jelentős szinergizmusai vannak, egymást húzzuk felfelé és előre.

Úgy hírlik, 25 milliárd forint van az egyetem számláján. Mik a tervek ennek felhasználására?

Ennek szakszerű elköltése a kancellár hatásköre. A rektor feladata azonban, hogy a fejlesztés stratégiáját meghatározza.

Ezért kérdezem Önt.

A 25 milliárd egy része lekötött forrás, célzott támogatás és természetesen van benne megtakarítás. Az említett célok érdekében, elsősorban azért, hogy az egyetem feljebb kerüljön a ranglistákon, fel szeretnénk gyorsítani a fejlesztéseket.

Mit tudnak tenni annak érdekében, hogy megtartsák az egyetemi, klinikai dolgozókat?

Miután a rezidensek bérét már a központi költségvetés fedezi, nekünk kis túlzással nincs más dolgunk, mint minél több tehetséges fiatal orvost meggyőzni arról, hogy a mi klinikáinkat válasszák, és itt maradjanak szakorvosként is. Ebben segíthet a Semmelweis-polgár identitás erősítése, amihez hozzájárulhat például, ha a hozzátartozók szükség esetén a mi klinikáinkon kaphatnak orvosi ellátást. Szeretnénk egy Semmelweis-kártyát, amivel nemcsak egészségügyi ellátást, de sportolási és rekreációs lehetőségeket is biztosítunk a nálunk dolgozóknak, tanulóknak és családtagjaiknak. Az életpályamodell pedig, amiben manapság divatos gondolkodni, csak részben pénzübeli megbecsülés, hozzátartozik, hogy világos az előmenetel, megvan a továbbképzés lehetősége, vagy például az, hogy a nagyszámú női munkatársunk számára biztosítjuk a részmunkaidős foglalkoztatást. A mi életpálya-modellünket és humán erőforrás stratégiánkat így a családbarát egyetem és Semmelweis-polgár elkötelezettség köré kívánjuk építeni.

Úgy nyilatkozott, rektorként is megtartja majd a klinikaigazgatói posztot.

Mint mondtam, az orvoslás gyakorló szakma. Nem lehet oktatni, de irányítani sem anélkül, hogy ne műveljük.

Merkely Bélát 51 évesen választotta rektorjelöltnek a Semmelweis Egyetem Szenátusa 2017. december 14-i ülésén. A testület határozott arról is, hogy a korábbi három helyett öt évre szól majd az új rektor megbízatásának időtartama, amely pályázat útján egy alkalommal meghosszabbítható. A Nemzeti felsőoktatásról szóló törvény értelmében a rektorjelölt személyéről szóló javaslatot az egyetem elküldte a fenntartónak. A rektori megbízásra vonatkozó javaslatot a szaktárca vezetője küldi meg a köztársasági elnöknek, aki 2018. július 1-jével bízza meg az új vezetőt. Mint ismert: Szél Ágoston jelenlegi rektor megbízása 2018. június 30-án jár le, és – mivel a törvény szerint felsőoktatási intézményben ugyanazon személy összesen legfeljebb két alkalommal kaphat rektori magasabb vezetői megbízást – tovább nem hosszabbítható meg.

Haiman Éva